

Vinko Möderndorfer

NA DNU

igra

v treh slikah

Napisano: 2008

Prevodi:

Vinko Moderndorfer: НА ДНЕ, (сто лет спустя), пьеса в трех картинах, *Перевод Жанны Перковской*

Contemporary slovenian drama, At the bottom, Published by Center for Slovenian Literature, 2009

Pordenonelegge 2011, 17-18. September 2011, predstavitev dramatike, Più vero della vita, Društvo slovenskih pisateljev, publikacija na festivalu Pordenonelegge 2011, dvojezični prevod, Vinko Modernodorfer: *Na dnu / Bassifondi*, str. 53-85

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

V igri je združen poetičen jezik z izrazito realistično atmosfero. S kombinacijo poezije in nekakšnega gledališkega *realizma* naj bi se vzpostavila komedijska distanca, zaradi katere pa igra naj ne bi bila nič manj ostra, nič manj groba.

Morda še bolj.

Osebe so, kljub jeziku, ki ga govorijo, psihološko motivirane in v svojih funkcijah resne.

Vsi citati (znana imena mož, dogodkov in krajev) so izpisani fonetično, saj ne gre za prave pomene, temveč za njihovo absurdno pomensko travestijo. Tako jih je treba tudi razumeti.

Uprizorjena igra naj bo gladko tekoča, jasna v značajih, resna in neizprosna.

Osebe na dnu

MLAJŠI BRAT, lačen

LJUBICA, visoko visoko noseča

STARA MAMA, skoraj mrtva

BRAT, brez očesa

OČE, brez roke

MAMA, dobra kot kruh

Osebe z vrha

KRALJEVIČ MARKO, lep

ALENČICA, lepotica

Prva slika

Nekakšna klet.

Na sredini vrata. Za vrati stopnice, ki se strmo dvigajo. Visoko pod betonskimi prekladami stropa podolgovata okna. Morda nekakšni jaški za premog. Bleda svetloba z ulice pada ob steni v prostor.

Beton. Siv beton. Morda klet v kakšni veliki, zapuščeni stavbi. V betonski vdolbini pod jaškom za premog stoji nekakšen pograd, nekakšen kup cunj. Na drugi strani prav tako. Na tleh zaboji. Na njih sveče, polomljene petrolejke. Vse je čisto. Nekdo kljub vsemu skrbi za red.

V betonski vdolbini pod jaškom za premog na pol sedi na pol leži Stara mama. Ruta na glavi. Zelo je stara. Njen obraz je zelo naguban. Oči zaprte. Na drugi strani prostora na kupu cunj ležita Mlajši brat in Ljubica. Ljubica je visoko visoko noseča.

Fukata.

LJUBICA: (čez čas) Misliš, da naju vidi?

MLAJŠI BRAT: Nobeden naju ne vidi!

Fukata.

LJUBICA: Kaj če pride?

MLAJŠI BRAT: Ne bo ga.

Fukata.

LJUBICA: In naju zagleda.

MLAJŠI BRAT: Migaj, migaj!

Fukata.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

LJUBICA: Mogoče naju pa sliši?

MLAJŠI BRAT: Midva ga bova slišala.

Na stopnice sem nastavil kup konzerv.

Fukata.

LJUBICA: Gleda naju.

MLAJŠI BRAT: Ne gleda in ne sliši!

Migaj, migaj, lepo te prosim!

LJUBICA: *Ona* naju gleda.

Mlajši brat neha fukat. Dvigne se in gre do Stare mame v kotu, ki ima še vedno zaprte oči.

MLAJŠI BRAT: Zaprte oči ima.

LJUBICA: Pretvarja se.

MLAJŠI BRAT: Sivo mreno ima.

LJUBICA: Prej se je nasmehnila.

MLAJŠI BRAT: Gluha je.

LJUBICA: Nasmehnila se je pa vseeno.

MLAJŠI BRAT: Sanjalo se ji je.

LJUBICA: Tu ni sanj.

MLAJŠI BRAT: Sanjalo se ji je o mladosti.

Mlajši brat se skloni k Stari mami in jo gleda.

MLAJŠI BRAT: Ne premika se.

LJUBICA: A je mrtva?

MLAJŠI BRAT: Mogoče.

Mlajši brat strese Staro mamo.

MLAJŠI BRAT: Mama! Stara mama!! A ste mrtvi?

Stara mama se ne zgane.

MLAJŠI BRAT: Mrtva je. Lahko sva brez skrbi...

Mlajši brat se vrne k Ljubici in leže nanjo...

MLAJŠI BRAT: Migaj, migaj... Lepo te prosim!

Fukata.

LJUBICA: Ne morem.

Ljubica se izrine izpod Mlajšega brata in vstane.

MLAJŠI BRAT: Kaj je spet! Ne sliši naju, ne vidi naju. Mrtva je.

LJUBICA: Mogoče bi ji morala skleniti roke.

MLAJŠI BRAT: KomPLICIRAŠ.

LJUBICA: Tvoja mama je.

MLAJŠI BRAT: Stara mama.

LJUBICA: To je isto.

MLAJŠI BRAT: Skoraj.

Stara mama odpre oči.

LJUBICA: Oči je odprla.

MLAJŠI BRAT: Mama! Stara mama!!! Ste živi?

Stara mama zastoka in se obrne k steni.

MLAJŠI BRAT: Živa je. Si zdaj zadovoljna? Daj, pridi!

Ljubica se vrne k Mlajšemu bratu.

Fukata.

Ljubica se nenadoma dvigne.

LJUBICA: Ampak zdaj naju pa res sliši,

zdaj naju pa res vidi! Zdaj, ko ni mrtva.

MLAJŠI BRAT: Pa kaj bi ti rada! Če je mrtva ni v redu,

če je živa, me pa tudi kar naprej sekiraš.

LJUBICA: Ni prav.

MLAJŠI BRAT: (živčno) Kaj ni prav, kaj ni prav!

LJUBICA: Ni prav, da naju vidi.

MLAJŠI BRAT: Nihče nas ne vidi. Zapomni si to.

Nas nikoli nihče ne vidi! Nikoli!!

Mlajši brat grobo potegne ljubico k sebi.

Fukata.

Zgoraj, za vrati se zasliši pločevinast ropot in bentenje. Mlajši brat in Ljubica se zdrzneta, potem pa planeta vsaksebi in se na hitro urejata.

Vrata se odprejo.

Vstopi Brat.

BRAT: Spet si nastavil konzerve na stopnice.

Enkrat bom zares padel in si razbil gobec.

Brat pogleda Ljubico in Mlajšega brata.

BRAT: Sta fukala?

MLAJŠI BRAT: Kaj?! A si nor?

BRAT: (mirno) Fukala sta.

Brat mirno stopi do Ljubice in jo nekajkrat krepko udari po licu.

BRAT: Sem ti tisočkrat rekel, da ne smeš.

Ljubica zahlipa.

LJUBICA: Rekel si... rekel si...

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BRAT: Ja, sem rekel, da bodi prijazna
z mojim mlajšim bratom,
ne pa da mu nastavljaš.

MLAJŠI BRAT: Pa saj nisva. Prisegam!
Evo, moja roka! Evo!

BRAT: (jezno sikne)
Ne mi roke ponujat,
da ti jo ne izpulim
in v kraj vržem.

MLAJŠI BRAT: Prav.

Brat gre do Stare mame in se skloni nadjjo.

BRAT: Mama! Stara mama!!! A ste mrtvi?

Stara mama ne odgovori.

MLAJŠI BRAT: Ni mrtva.

LJUBICA: Prej je še imela odprte oči.

BRAT: Ko sta fukala?

Ljubica zajoka.

LJUBICA: Ne bom več, obljubljam,
da ne bom nikoli več!

BRAT: Vpričo Stare mame! Nobenega,
nobenega, nobenega...

MLAJŠI BRAT: (mu pomaga najti besedo)... spoštovanja?

BRAT: ... ni več.

Brat sede v kot. Iz žepa potegne vrečko. V njej ima kup cigaretnih ogorkov. Vrečko razprostre na kolenih in iz ogorkov sestavlja novo cigareto... V ostanke časopisnega papirja stresa tobak iz cigaretnih ogorkov...

BRAT: Ljudje mečejo stran, pa sploh ne pokadijo.

Kar je dobro, bi rekel, mislim, zame,
ki poskušam izvleč iz vsega tega še en dim...
zame je to dobro... Sicer pa je, bi rekel...
vse skupaj... je... (išče) To je, to je, to je...

MLAJŠI BRAT: ...šlamparija?

BRAT: Takšno stanje duha.

Mlajši brat vdano prikima. Ljubica pa se začne počasi, po kolenih, plazit k Bratu. Brat lušči ogorke...

BRAT: S kakšno ljubeznijo jih zbiram... Kot bisere.

Ja, kot bisere... Drobne ogorke, in jim luščim
njihove žgoče glavice, da lahko potem pridem
do slastnih drobtinic, bi rekel, do migotajočih kresničk...

Ljubica leže poleg Brata in mu položi glavo na koleno, medtem, ko si on v naročju iz cigaretnih ostankov v časopisni papir zvija cigareto.

BRAT: Nihče ni tako dober... Samo jaz... In veš, zakaj...

Zato, ker uživam v tem. Ja, uživam v svoji natančnosti.

Nič mi ne uide. Komaj ga odvržejo, sem že tam.

Včasih ga pograbim, še preden pade na tla.

Zadnjič mi je eden stopil na prste.

Vrgel ga je na tla in hotel stopiti nanj,

da ga ugasne, pa je bila že moja roka spodaj...

Mislilim, pod njegovim čevljem.

Pa je stopil na moje prste in prsti so zmečkali ogorek.

Kakšnih tristo stopinj celzija. Ja, na mojih prstih.

Še zdaj imam mehurček. Na, poglej!

Brat pokaže prst Ljubici. Ljubica se stegne, hlastno pograbi njegovo roko in prst vtakne v usta. Brat potegne roko k sebi.

BRAT: Kaj delaš?!

LJUBICA: Polizala bi ti. Rano. Opeklino.

BRAT: To ni rana, koza! To ni opeklina, trapa!

(išče) To je... to je, to je...

MLAJŠI BRAT: ...trofeja?

BRAT: To je *dokaz!* (ponosno) Ja, dokaz,

kako sem dober. Kako sem hiter.

Brat potegne iz žepa vžigalico in si s slastjo prižge zvitek. Mlajši brat ga gleda...

BRAT: Za dobro delo moraš uživati. Dobro lahko delaš,

samo če res uživaš. In jaz res uživam.

S slastjo potegne dim.

BRAT: Pa ne samo, da uživam. Tudi smejim se.

Ja, smejim. Takšen notranji smeh.

Smejim se, ker so tako butasti,

ker ne pokadijo do konca. To je moja zmaga!

MLAJŠI BRAT: Daš še meni?

BRAT: Ne.

MLAJŠI BRAT: En dim!

BRAT: Ne bom ti ponujal ribe, naučil te bom ribo loviti!

Brat vrže vrečko s čiki Mlajšemu bratu v naročje.

BRAT: Tu imaš, pa si sam izlušči,

Sam si svoj dim zvij!

Mlajši brat lušči čike.

Brat kadi.

BRAT: Družina smo, ane?

MLAJŠI BRAT: Ja.

Brat kadi.

BRAT: Skrbet moramo drug za drugega. To je važno.

MLAJŠI BRAT: Ja.

Brat kadi.

BRAT: Zato vedno mislim na svojega Mlajšega brata. Vedno.

MLAJŠI BRAT: Ja.

Brat kadi.

Tudi Mlajši brat si zdaj prižge in potegne dim.

BRAT: On pa mi, medtem, ko jaz mislim nanj, fuka mojo Ljubico.

MLAJŠI BRAT: Kaj?! A si nor? Veš, da nisem. Nikoli, nikoli!!

Brat neha kaditi. Molči in gleda Mlajšega brata, kot da tehta njegove besede..

BRAT: Ne verjamem.

MLAJŠI BRAT: Zakaj bi ti lagal?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BRAT: Ker si mi brat.

MLAJŠI BRAT: Brat bratu?

BRAT: Da bi me obvaroval trpljenja, bi rekel.

Vedno lažemo zato,

da nekoga obvarujemo trpljenja.

MLAJŠI BRAT: Vidiš, tudi jaz sem dober brat.

BRAT: Ja. In zato te imam rad.

LJUBICA: Tudi jaz vaju imam rada.

Oba vaju imam rada!

BRAT: Ti pa tiho, prasica!

MLAJŠI BRAT: Tebe ni nihče nič vprašal!

Fukača nastavljača!

Zaslišimo ropot zadaj za vrati. Preklinjanje v dveh glasovih. Vrata se odprejo. Vstopi Oče, takoj za njim pa Mama. Oče nima leve roke, namesto nje ima staro, preluknjano plastično protezo, kot da je uporabil roko od izložbene lutke.

OČE: Ljubo doma, kdor ga ima.

MAMA: Kdor ga pa nima, mu je v srcu zima!

Oče prinaša s sabo z vrvico povezane kupe časopisov. Mama pa nosi torbe iz katerih gleda različna zelenjava. Mama je oblečena v star, zdelan vendar čist kostim, na glavi ima klobuček, Oče pa v prav tako zdelano in snažno obleko, tako da oba izgledat kot upokojena učitelj in učiteljica. Oče vrže na tla paket časopisov, Mama pa torbe z zelenjavo.

OČE: Novice!

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MAMA: Zelenjavna juhica!

MLAJŠI BRAT: Lačen sem.

MAMA: Naš najmlajši je vedno lačen.

OČE: Raste še.

BRAT: Danes sem imel srečo.

OČE: Si jih nabral tudi zame?

BRAT: Tudi, oče. Zate sem prihranil največje.

MAMA: Preveč kadita. To ni dobro za zdravje.

Naš dedek je umrl zaradi cigaret!

Tega ne bi smeli pozabit.

Genetika kot prst usode bdi nad nami.

BRAT: Ni vse genetika. Sem bral,

da je dokazano, da je družba tudi nekaj.

MAMA: Tudi pra dedeku je dim posušil pljuča.

BRAT: A ni padel na fronti?

MAMA: Še sreča, da je! Usoda mu je prihranila dolgo

in mučno izkašljevanje duše.

OČE: Mama, nehaj, no! Če z najstarejšim po večerji

pokadiva kakšnega, še ne pomeni, da bova umrla.

MAMA: Kdor kadi, raka dobi.

OČE: Kdor pa ne, slabo spi.

MAMA: Ah, tata, vedno moraš imeti zadnjo besedo.

In veš, kaj ti bom rekla: to je tisto, zaradi česar

bi se danes še enkrat poročila s tabo.

OČE: Jaz pa s tabo, ker si vedno znala tako dobro kuhat.

MLAJŠI BRAT: Umrl bom, tako sem lačen.

MAMA: Takoj bom skuhala... Apropo, kaj pa naša mama?

BRAT: Malo prej je še gledala.

LJUBICA: In poslušala.

MAMA: Mama, ste še živi?

Stara mama v kotu zajamra.

MAMA: Prav. Če ste še živi, bom pa tudi za vas skuhala.

Ena fina zelenjavna juhica bo.

LJUBICA: Vam bom pomagala!

MAMA: O, tako je prav! Tata, tako sem srečna,

ker imamo tako priročno *ta mlado*. Daj, bova pripravili...

Mama sleče zgornji del kostima in ga obesi na žebelj, potem pa iz kota privleče velik pločevinast kotel, ki je pravzaprav samo velika odslužena konzerva za kumarice. Ljubica pa začne sredi prostora zlagat opeke... Oče sede na tla in iz kupa vleče stare časopise in jih lista.

OČE: Ubili so Kenedija

BRAT: Vojna bo.

MLAJŠI BRAT: Nekateri pravijo, da je že.

OČE: Ah, pretiravajo. Zgodovina je učiteljica!

Zapomnita si to, sinova moja. Civilizacija,

ki je okusila Aušvic, ne bo nikoli več rinila v vojno.

Smo v obdobju miru. V obdobju permanentnega miru.

MLAJŠI BRAT: Pravijo, da so napadli Ameriko.

OČE: Časopisna raca! Kaj vse si izmislijo novinarji,
samo zato, da bi nam ponudili zanimivejše branje.

Mama iz kota potegne desko in nanjo iz torb strese zelenjavo. Zelenjava je različna in nabrana iz vseh koncev.

MAMA: Jaz bom sortirala zelenjavo,
ti pa nalij vodo in ogenj pripravi.

Ljubica ubogljivo prikima in gre pod okno, pravzaprav pod nekakšen jašek za premog, kjer so pod cevjo, ki štrli izpod stropa, nastavljene prazne konzerve. Voda se je iz cevi in sten nakapljala v konzerve. Ljubica iz manjših konzerv zliva vodo v večjo konzervo.

Oče iz kupa potegne neko revijo.

OČE: Poglejte, pogledajte! Umrl je Degol!

BRAT: Res?

OČE: Tega človeka je pa res škoda.

Bil je velik človek, velik politik.

MLAJŠI BRAT: A ni umrl že pred leti?

BRAT: Se mi zdi, da sem tudi jaz nekaj slišal.

OČE: Tudi, če je umrl že pred leti,

to samo potrjuje dejstvo,

da smrt nikomur ne prizanaša.

In vseeno je bil velik človek.

Mama je začela prebirati zelenjavo. Čisti gnile paradižnike...

MAMA: Zelenjava je pa vsako leto slabša.

MLAJŠI BRAT: Mama, lepo te prosim, ko čistiš,

pazi na pesek, zadnjič mi je šel zob.

MAMA: Ah, sine, tako si občutljiv, to imaš po stricu,

mojemu bratu, ko je bil še otrok,

mu je vlak odrezal noge,

on pa je še desetletja jamral,

kako strašno ga podplati srbijo.

Ljubica prinese vodo in jo zlije v pločevinko, potem začne mečkati

časopis in ga polagati pod pločevinko...

LJUBICA: Mama, lahko zdaj zakurim?

MAMA: Samo še malo počakaj, Ljubica,

kumarice še narežem...

LJUBICA: A ni to buča?

MAMA: Ne, kumarica je. Kar potipaj, kako je mehka.

Za našo juhico bo kot nalašč.

LJUBICA: Meni se pa zdi, da je buča. Zaradi barve.

MAMA: Ah, otrok moj, ti ne veš, tako rumena je zato,

ker je že precej zrela, kot tale solatka...

Črni listki, v katerih so zbrani vsi vitamini in minerali...

Mama reže zelenjavo in jo meče v pločevinko. Oče obrača liste

časopisov.

OČE: Odprli so nov trgovinski center.

BRAT: Kar naprej jih odpirajo.

OČE: Piše, da je ta največji.

LJUBICA: Še nikoli nisem bila v trgovinskem centru.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BRAT: Ni kaj videti. Množica ljudi in vsi rinejo
nakupovalne vozičke pred sabo.

LJUBICA: Ko sem bila še otrok, sem hotela not,
da bi videla, če so pomaranče res zložene v piramide,
pa toliko različnih vrst mleka in kruha,
pravijo, da prodajajo tudi igrače in obleke,
vse na istem mestu. Samo naložiš v voziček,
spodaj meso, želeje, marmelade, moko,
malo više konzerve, sir, plastenke pijač,
na vrhu plast zelenjave, eksotičnega sadja,
jagode, mandarine, pudingi vseh vrst in barv,
rdeče, roza, za fantke modro...

Oče bere.

OČE: Evo! Požar v mega nakupovalnem centru.
Štiristo dvaintrideset na smrt opečenih.
Mnoge od njih še niso identificirali.
Lastnik verige nakupovalnih centrov je,
ko so mu sporočili, da je v kleti izbruhnil požar,
ukazal zakleniti vsa vrata, ker se je bal,
da bodo ljudje v paniki pozabili plačati
robo v svojih vozičkih.

MAMA: Prav je storil. Ljudje zelo radi pozabijo
plačati, sploh, če jim gori za petami.

LJUBICA: So vsi zgoreli?

BRAT: Ne vsi. Samo štiristo dvaintrideset so jih našeli.

V takšnih centrih jih vsak dan nakupuje nekaj tisoč.

MLAJŠI BRAT: Štiristo dvaintrideset... To ni tako veliko,

če pomisliš, da nas je na zemlji sto tisoč milijard.

OČE: Vidiš, Ljubica, še dobro, da nisi rinila tja,

danes bi bila spremenjena v oglje.

MAMA: A ne bi bilo to škoda. Za otroka.

Mama prime Ljubico za trebuh.

MAMA: Otrok je naše bogastvo. Otrok je važen.

Moj vnuk! Zato bom danes skuhala

zelo dobro zelenjavno juhico.

Polno vitaminov in mineralov.

Mama se vrne k loncu.

BRAT: Komaj čakam, da se rodi.

Kadar spim, me brca v hrbet.

Če naslonim uho na trebuh,

ga slišim, kako preklinja.

Včasih si poje. Za novo leto...

LJUBICA: Se spominjam, pred tremi leti,

prinesel si mi pest konfetov

in jih posul po mojem trebuhu...

BRAT: Hotel sem se mu prilizniti,

prostiti sem ga hotel,

če lahko pride končno ven...

No, torej: za novo leto, pred tremi leti,
sem prislonil obraz k trebuhu,
hotel sem mu zašepetat kakšno
nežno očetovsko besedo,
pa me je s pestjo sunil v oko.

LJUBICA: Zbolelo me je.

BRAT: To je bil najin prvi... prvi... (išče) ...prvi...

MLAJŠI BRAT: Konflikt?

BRAT: *Prepir!* Med očetom in sinom.

LJUBICA: Ne smeš mu zameriti.

Otrok je še. Nerojen otrok.

OČE: Očetje in sinovi! Znana zgodba.

Poglejte... Piše, da so poslali človeško
posadko na rdeči planet. Mars!

BRAT: Počasi mi gre na živce. Ta moj sin.

Naj za vraga pride že enkrat ven!

MLAJŠI BRAT: Mene pa nič ne moti.

BRAT: Ti pa tiho, da ti roke

ne izpulim in v kot vržem.

Mama je narezala zelenjavo.

MAMA: Kaj ko bi danes praznovali!

BRAT: Saj ni dan republike.

MAMA: Tudi, če ni dan republike,

smo lahko zelo veseli,

preživali smo spet en dan!

Oče lista časopise.

OČE: Osemtrideset nakupovalnih centrov

in še deset jih bojo odprli! Kam drvi svet,

kam drvi naš ubogi lepi svet!

MAMA: (zakliče) Meso!

MLAJŠI BRAT: Meso, ja!!

MAMA: Danes bomo imeli meso!

BRAT: Ne vem, če je že zrelo.

MAMA: Saj se vseeno, za juhico bo,

toliko, da bo malo maščobe.

Naš otrok potrebuje tudi maščobo,

ne samo vitamine in minerale.

Ljubica se prime za trebuh.

LJUBICA: Komaj čakam, da ga bom podojila.

Oče bere časopis.

OČE: Poglejte! Očetje in sinovi! Kralji in Kraljeviči!

Kraljevič Marko, sin lastnika nad lastniki,

bo odprl nov trgovsko rekreativni center Gramoznica.

MLAJŠI BRAT: To je pa tukaj za vogalom.

OČE: Še včeraj je bil tam park, zdaj trgovinski center.

Oče trga časopis. Iz časopisne strani skuša iztrgati fotografijo.

LJUBICA: Mislila sem, da bom tja vozila otroka,

ko se bo malček rodil, da se bo igral

v peskovniku, ko bo shodil, z micenimi prstki
grabil mivko in si jo tlačil v usta.

Oče dvigne fotografijo in jo pokaže vsem.

OČE: Kraljevič Marko! Najbogatejši mladenič.

MLAJŠI BRAT: Bele zobe ime.

Oče fotografijo smehljajočega mladeniča natakne na žebelj v steni.

MLAJŠI BRAT: Misliš, da so pravi?

LJUBICA: Moj malček bo imel tudi takšne.

Varčevala bom in mu jih kupila.

MAMA: Meso! Kdo bo šel po meso?

BRAT: Grem jaz.

**Brat vstane in se odpravi k železnim vratom v kotu. Tik preden jih
odpahne, pograbi železno cev, ki stoji ob podboju. Vrata zaškripajo in Brat
izgine za njimi.**

**Ljubica, Mlajši brat in Oče gledajo fotografijo Kraljeviča Marka. Mama
meša juho. Juha vre. Stara mama smrči obrnjena v steno.**

LJUBICA: Lep je.

MLAJŠI BRAT: Umeten je.

LJUBICA: Saj je vseeno, če je umeten.

OČE: Jutri bo slavnostno odprl očetov mega trgovski center.

MLAJŠI BRAT: Čez cesto. Postavili so zid.

LJUBICA: Ogradili so ga.

MLAJŠI BRAT: Znotraj obzidja so zelenice.

LJUBICA: In neonske reklame, pa otroška igrišča, tudi obzidana,

kjer lahko mamice pustijo otroke; medtem ko se sprehajajo
 med izložbami, trgovinami, kafiči, frizerskimi saloni,
 jih njihovi otroci, vsi svetlolasi, vsi podobni, čakajo,
 one pa zlagajo v vozičke, preizkušajo obleke, nedrčke,
 svilene hlačke, bluzice, in če imajo čas, stopijo
 še k pedikerki, frizerki, mogoče v savno ali pa pomalicajo
 tiste drobne sendvičke s kavijarjem, lososom
 in kozarcem penine, medtem pa jih otroci, vsi svetlolasi,
 vsi podobni, čakajo v otroškem igrišču, obzidanem,
 zazidanem, na drugi strani, tam čez, kamor oko ne seže.

MAMA: (*zakliče*) Meso! Bo že?

Izza železnih vrat se zasliši glas Brata.

BRAT: Katero naj vzamem? Jolando ali Metko?

MAMA (*zakliče*) Ta debelo!

BRAT: Potem Metko. A jo ne bi raje prišparali za dan državnosti?

MAMA: Ne! Kar zakolji jo!

***Zaslišimo kovinski žvenket, kot bi nekdo v stranskem prostoru, za
 kovinskimi vrati, prevračal kovinske kletke. Slišimo Brata.***

BRAT: (*izza vrat*) Piki piki piki! Na na na! Pogledaj, kaj imam zate... Metka Metkica!

Ljubica, Mlajši brat in Oče še vedno buljijo v fotografijo Kraljeviča Marka.

LJUBICA: Pravijo, da ima punce.

MLAJŠI BRAT: Peder!

MAMA: Kako pa govoriš!

OČE: Seveda ima punce. Veliko punc. Po izbiri. Vedno sveže.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Dobre vage. Nikoli mu jih ne zmanjka. Ampak...

Oče dvigne palec visoko v zrak...

OČE: ... sreče pa nima. Sreče se ne da naročiti po katalogu,

ne trgovinski center, ne fitness obdelava,

ne državna loterija ti je ne more priskrbeti!

Srečo si lahko ustvari vsak samo sam!

MAMA: (*občudujoče*) Očka, kako si ti pameten!

OČKA: (*zamahne z roko*) Ah! Imam pač klasično izobrazbo.

Iz prostora za železnimi vrati se zasliši strašno cviljenje in ropotanje...

BRAT: (*izza vrat*) Piki piki piki... Metka Metka! Na na na... Na klobaso, na klobaso!

Iz sosednjega prostora švigne nekaj sivega in tolstega. Podgana. S cviljenjem se podgana požene tik ob steni in se skrije za kupe časopisov. Iz prostora za železnimi vrati priteče Brat z železnim drogom v roki.

BRAT: Metka, Metkica! Na na na...

Brat tolče z železnim drogom in skuša zadeti podgano, ki mu uhaja in se skriva med kupi časopisov.

MAMA: Kako si neroden! Vedno ti pobegne.

MLAJŠI BRAT: (*navija*) Udari! Udari!

Oče komaj dvigne pogled od fotografije Kraljeviča Marka na steni.

OČE: Sem bral, da se podgane hitro učijo...

BRAT: Metka Metkica... Na na na... Na klobaso!

OČE: Inteligentne so. Najbolj od vseh.

MAMA (*kriči*) Po glavi jo daj, po glavi!

OČE: Celo na ciankalij se navadijo,

kaj se ne bi na kovinsko palico.

MAMA: Če jo boš po telesu, bomo imeli golaž.

MLAJŠI BRAT: Daj meni, daj meni...

Podgana hušknje ob steni do vdolbine, kjer leži Stara mama... Brat in Mlajši brat se poženeta za njo. Kričita in udarjata, vendar je noben udarec ne zadene. Ko podgana, z zoprnim cviljenjem, ki sega do kosti, steče za zaboje, se Star mama bliskovito dvigne, v njeni roki se pojavi velika zarjavela ponev in z njo lopne podgano. Vse se umiri. Stara mama pa se spet obrne k steni in spi naprej.

MAMA: Kakšna moška pa sta,

da mora Stara mama

vedno namesto vaju ubijati!

BRAT: Malo je manjkalo,

pa bi jo zadel. Prisegam!

MLAJŠI BRAT: Jaz sem jo!

Rep sem ji staušal.

Kar pogledajte, mati!

Mama se skloni za zaboje in zgrabi mrtvo podgano za rep in jo vrže na kos časopisnega papirja.

MAMA: Kakšni lovci! Amaterji!

(očetu) Očka, nič ju nisi naučil!

Očka še vedno gleda v fotografijo Karljeviča Marka.

OČE: Vem. Moja krivda. Razvajal sem ju.

Moral bi vaju naučiti loviti ribe,

namesto, da sem vama ribo poklanjal,

kot je lepo, že pred časom povedal Litajpo.

MLAJŠI BRAT: Kdo?

OČE: Moj sošolec. Tudi s klasično izobrazbo.

MAMA: Kdo mi jo bo pomagal iz kože potegniti?

BRAT: Bom jaz. Jaz sem tako... (išče) tako... tako...

MLAJŠI BRAT: ... spreten?

BRAT: ... za te reči.

Mama in Brat se lotita podgane.

Voda vre.

Stara mama spi...

Oče gleda v sliko Kraljeviča Marka.

Ljubica sedi na sredi prostora in si nežno boža trebuh.

LJUBICA: Rodila bom otroka, mama,

ne bom rodila kamna; *moj otrok* bo,

živo bitje bo, drugačno od vsega, kar poznam.

Imel bo svetlobo, žarel bo kot sonce,

z njim bomo prižigali nove luči.

Rodila bom otroka, mama,

ne bom rodila bilke; *moj otrok* bo,

osmisлил bo naše življenje, vedeli bom,

za koga kuhamo hrano, za koga zjutraj

odpiramo oči, vedeli bomo odgovore

na vsa vprašanja, tudi na tista neizgovorjena.

Rodila bom otroka, mama,
 ne bom rodila dupline; ne bom rodila jame,
 z njim bomo spet prepoznali naše obraze,
 tako bo, kot da bi pogledali v zrcalo,
 ko se bomo sklonili nad njegovo zibko.

Rodila bom otroka, mama,
 ne bom rodila živali...

MAMA: (jo stvarno prekine)

Še prej pa pogrni mizo, ljubica.
 Bilo je zelo lepo, ampak *mizica*
pogrni se obstaja samo v pravljicah...

LJUBICA: Takoj bom...

Ljubica vstane in začne iz kotov vleči stare zaboje in jih na sredi zloga v dolgo mizo.

MAMA: Juha vre in tudi meso bo vsak hip.

OČE: Jaz imam rad aldente... Aldente un poko...

Ne preveč trdo, ne preveč mehko. Ravno prav.

MAMA: Metka je bila točno takšna. Ravno pravšnja.

Če se prav spominjam kuretine,
 je naša Metka prav tako mehka in bela.

BRAT: Samo brez perja.

MLAJŠI BRAT: Jaz imam kožo itak najrajši.

OČE: Kot Kitajci. Piše v časopisih! Pojejo vse,
 s kožo in kostmi, najraje imajo pa skorjico.

MLAJŠI BRAT: Kitajci imajo vedno prav.

OČE: Zato jih je pa tako veliko.

MAMA: Alo, fantje moji zlati, takoj za mizo!

Mama nese lonec in ga postavi na sredo mize. Vsi posedejo okoli. Oče na sredo, levo Mama, desno Brat in Ljubica, na koncu pa Mlajši brat.

MLAJŠI BRAT: A Stara mama pa ne bo jedla z nami?

MAMA: Mama, boste jedli z nami?

Mehko je. Belo. Dietično.

Stara mama se ne oglasi.

BRAT: Stara mama, ste še živi?

LJUBICA: Prej je še bila.

MAMA: Mama...!

Mama stopi do Stare mame...

OČE: A je mrtva?

MAMA: Oči ima odprte.

BRAT: To še nič ne pomeni.

MLAJŠI BRAT: Shladila se bo.

A se je ne bi kar lotili?

Hladna ne dene dobro.

Nenadoma Oče udari s pestjo po mizi. Vsi spoštljivo utihnejo.

OČE: Dokler nam ne bo jasno,

kako in kaj je s Staro mamo,

ne bomo segali v lonec. Prav?

MLAJŠI BRAT: Prav.

MAMA: Mama, pomigajte, če ste še živi!

Vsi molčijo in čakajo.

Tišina.

Mama se čez čas vrne in sede za mizo.

MAMA: Pomigala je. Z mezincem na roki. Živa je.

(zakliče prek ramena) Mama!

Vas bom jaz potem pitala.

Lahko ste brez skrbi. Na dnu bomo

pustili nekaj za vas. Kot ponavadi.

OČE: A veste, da Kitajci nikoli ne voščijo *dober tek*.

Kar začnejo. Ne bev ne mev. Dajmo! Začnimo!

MAMA: Dajmo, dokler je še sveže!

Mama s staro konzervo, zgornji, napol odprti del konzerve, ji služi kot prijemalo, vse skupaj pa za zajemalko, vsem nadevlje juhico v njihove konzerve.

MAMA: Tako! Pa smo! Vsak ima svojo juhico.

In kdo bo danes molil?

BRAT: Jaz sem se že prejšnji teden izčrpal.

MLAJŠI BRAT: Jaz lahko... Se spomnim ene dobre...

OČE: Tvoje molitve so vedno tako vulgarne. Bom raje jaz.

Sklenejo roke nad mizo.

Oče se odkašlja.

OČE: Hvala za hrano, ki jo jemo,

Jutri bomo še.

Hvala za zrak, ki ga dihamo.

Tudi jutri ga bomo.

Hvala za sonce, ki nam sije.

Jutri bo spet vzšlo.

Hvala za ljubezen, ki jo čutimo.

Jutri jo bomo še več.

Hvala, ker si z nami.

Brez tebe bi bili

tako nesrečni in sami.

Amen.

MAMA: Amen.

BRAT: Amen.

MLAJŠI BRAT: Amen.

LJUBICA: Amen.

STARA MAMA (z obrazom v zid) Amen.

Vsi se hlastno lotijo hrane.

Tiho škrebjanje.

Zatemnitev.

Druga slika

Isto prizorišče.

Stara mama leži na svojem mestu. Z obrazom obrnjena v steno.

Mama stoji ob steni in gleda časopisno fotografijo mladeniča Marka Kraljeviča. Pri tem si, kot bi se gledala v zrcalo, češe svoje dolge bele lase, ki jih je imela v prvi sliki spete zadaj v čop.

MAMA: Mama, mislite, da bodo uspeli?

Zelo lepo bi bilo, da bi jim enkrat
le ratalo. To bi bilo dobro za njihovo
samozavest. Moški so tako občutljivi.
Vedno mislijo, da je z njimi kaj globalno
narobe, če jim kakšna malenkost
nagaja. Sicer so pa zlati. Moji trije fantje!
Privoščim jim uspeh, hkrati bom pa držala fige.
Slovo bo boleče, vendar polno sreče!
Zavedam se tega. Mati sem in vem,
kako hudo je, kadar gredo stran.

Zasliši se ropot zgoraj na stopnicah. Mama se vznemiri. Steče k Stari mami.

MAMA: Držite pesti, mama!

Vsaj vi. Jaz bom fige!

Mama naredi fige in jih skrije za hrbet.

V prostor *padeta* Oče in Brat. S sabo vlečeta lepo oblečenega človeka s plastično vrečko na glavi, ki je potiskana z reklamnimi slogani *mega* trgovinskega centra.

OČE: Uspelo nam je!

BRAT: Prav z lahkoto je šlo!

Oče in Brat porineta človeka s plastično vrečko na glavi na sredino prostora.

MAMA: Pa je res pravi?

OČE: Seveda je pravi.

MAMA: Zadnjič ni bil pravi.

BRAT: Kaj morem, če so si pa tako podobni.

OČE: Slabo vidim, zato sem se
zadnjič zanesel na sina.

BRAT: Saj sem rekel, da so si podobni.
Kot jajce jajcu. Kot Kitajec Kitajcu.

MAMA: Preverita, dokler je še čas.

OČE: Naj si malo oddahnem. Ves popoldan
sem čepel v travi. Na parkirišču.
Z eno nogo sem pokleknil v drek.
Pa si nisem upal ganiti, da ne bi
vsega pokvaril. Najina sinova, mama,
sta se tako gnala. Ponosen sem nanju!

BRAT: Če ne bi bilo tebe, očka,
ga ne bi obvladal.

Močni so kot živali.

MAMA: Dobro so hranjeni.

BRAT: Komaj sem ga potegnil iz avta.

V nogo me je ugriznil. Če ga ne bi očka
od zadaj lopnil, bi mi še pobegnil.

OČKA: (skromno) Ah! Storil sem, kar sem moral.

Za našo in vajino prihodnost!

MAMA: Preverimo, kako je in če je pravi!

Mama gre do stene s fotografijo Kraljeviča Marka.

MAMA: Kdo mu bo snel vrečko?

OČKA: Jaz sem mu jo nataknil.

BRAT: Bom jaz.

Brat stopi do moža, ki sedi na tleh z zavezanimi rokami na hrbtu in mu sname vrečko. Zagledamo zmedeni obraz mladeniča, ki ima prek ust zalepljen lepilni trak. Mladenič je Marko Kraljevič. Nesrečno in zmedeno gleda okoli sebe.

Mama si strokovno ogleduje zdaj fotografijo zdaj mladeniča sredi prostora.

OČE: No, kaj praviš, mati?

MAMA: Na fotografiji ima bolj okrogel obraz.

OČE: Se ti zdi? Se ti res zdi?

Tudi oče si ogleduje fotografijo.

BRAT: (zaskrbljeno) A mislita, da ni on.

A mislita, da sem spet zasral?

OČE: Meni se zdi, da *je* on.

MAMA: On je. Fotografija ne laže.

OČE: Preverimo!

Oče stopi do Marka Kraljeviča in mu z eno potezo odtrga samolepilni trak z ust.

MARKO KRALJEVIČ: Auuuu!

OČE: Kako se pišeš?

BRAT: Kako ti je ime?

MAMA: Si to ti?

MARKO KRALJEVIČ: Auuu! Pečeee!

OČE: Kako je rekel? Pečé?

BRAT: In ime?

MARKO KRALJEVIČ: Zelo.

OČE: Pečé. Zelo. Čudno ime. Čuden priimek.

MAMA: Rekel je, da ga peče in to zelo,
ker si mu z ust potegnil lepilni trak.

OČE: A! To! Jaz pa sem mislil...

Brat zagradi Marka Kraljeviča za ovratnik in ga stresa.

BRAT: Zakaj ne odgovarjaš na vprašanja?

Navadi se odgovarjati na vprašanja!

MAMA: Pusti ga! Ne maram, da bi mislil,

da smo čisto navadni primitivci.

Mama pokaže Marku Kraljeviču fotografijo.

MAMA: (prijazno) Ste to vi? Vaš obraz? Je to?

MARKO KRALJEVIČ: Ja.

MAMA: Ja? To pomeni, da ste Marko Kraljevič?

MARKO KRALJEVIČ: Ja.

MAMA: Pravi je.

BRAT: Končno!

OČE: Zdaj lahko nadaljujemo.

MAMA: (Marku Kraljeviču) Vam lahko kaj ponudim?

BRAT: Mama, ni zato tu.

OČE: Ni na obisku, mama!

MAMA: Saj je vseeno. Ne maram, da bi mislil,
da je prišel v negostoljubno hišo.

MARKO KRALJEVIČ: Kaj bi radi od mene?

MAMA: Rada bi se vam predstavila. Mi smo družina.

Jaz sem Mama. Vsi me kličejo Mama.

Tudi vi me lahko. Mi bo v čast.

Tisto je pa naša Stara mama.

Jo tudi kličemo tako. (pokliče) Stara mama!

Stara mama molči obrnjena v zid.

OČE: Mama! Stara mama!! A ste mrtvi?

Stara mama molči. Mama gre do nje... Nekaj časa se nihče ne zgane, vsi molčijo in čakajo.

BRAT: A je mrtva?

Mama se vrne.

MAMA: Ni. Oči ji krožijo.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BRAT: Sanja.

OČE: Upam, da kaj lepega.

BRAT: Sanje so zmeraj lepe.

Mama se spet obrne k Marku Kraljeviču.

MAMA: Kakorkoliže, tisto je naša Stara mama.

Cele dneve spi. Skoraj nič ne je. In sanja!

BRAT: Kdor ne je, naj vsaj sanja!

OČE: No, in jaz sem Oče. Tudi kličejo me tako.

To pa je Brat. Starejši. Imamo pa tudi

Mlajšega brata. On se skupaj z Ljubico...

BRAT: Mojo!

OČE: Ja, on se skupaj z Bratovo ljubico,

ki jo kličemo Ljubica, ukvarja z vašim

avtomobilom. Vrgla ga bosta v reko.

BRAT: Zaradi sledov.

OČE: Zato, da *ne bo* sledov.

MARKO KRALJEVIČ: (panično) Kaj bi radi? Vse vam dam.

Plastični denar, ključe od hiše, stanovanja,

vse kar imam, vse vam dam, samo pustite...

MAMA: (resno) Mi bi radi vaše ledvice.

MARKO KRALJEVIČ (se prestraši) Kaaaaj?

OČE: In jetra.

BRAT: Jaz pa oko.

MARKO KRALJEVIČ (začne jokati) Neeee!

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Lepo prosim. Ne me rezat! Mlad sem še.

Trenutki resnosti... Potem se Mama, Oče in Brat začnejo smejati. Od srca.

MAMA: Hahaha! A ste res mislili, da smo takšni
krvoloki? Takšni brutalneži? Hahaha!

OČE: Šala! Šalili smo se.

BRAT: Ta šala vedno vžge.

OČE: Sem jo prebral v časopisu. Med malimi oglasi.

Pozivajo k prodajo notranjih organov.

Dobro plačajjo. Za srce največ. Težava

je samo v tem, da brez srca življenja ni.

BRAT: Zato sem raje prodal oko.

OČE: In jaz roko.

MAMA: Ne rabimo jeter, ne rabimo ledvic.

Vsega imamo dovolj. To smo rekli, kar tako...

Za dobro voljo. Da se v smehu spoznamo...

MARKO KRALJEVIČ: Čudna šala.

OČE: Črna.

BRAT: Vendar vedno efektna.

MARKO KRALJEVIČ: Ampak... Potem... Kaj bi radi od mene?

OČE: Odkupnino.

BRAT: Prodali vas bomo.

MAMA: Nazaj vašemu očetu.

OČE: Tržni odnosi. Trgovina.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Tako, kot v vaših supermarketih...

BRAT: Mega centrih...

MAMA: Tako, kot v vašem novem
rekreativno prodajnem mestu...

OČE: Otvoritev je bila res gala...

BRAT: Seme super zvezde, estrada,
spektakel, ples na vodi, ozvočenje,
visoki gostje, predsednik, ministri,
policija, vojska, striptizete...

MAMA: Tudi?

OČE: Vaš oče je imel briljanten govor.

Od daleč sem ga slišal. Na eni nogi
sem klečal v travi, ob vašem avtomobilu.
Vse sem slišal. Pohvalim ozvočenje.
Precizno. Kot švicarska ura.

BRAT: Jaz pa sem se drenjal pri vhodu. Naprej
nas niso spustili. Videl sem vašega
očeta od daleč. Stal je na govorniškem
odru, pleša se mu je svetila v soju žarometov.
Govoril je, zraven pa tako elegantno
mahal z rokami. In na govorniški oder
se je spustil v podobi Merkurja.

OČE: Kraljevič v podobi Merkurja!

Klasika za vse čase!

MAMA: Joj, kako mi je bilo žal,

da nisem bila zraven.

Ženske smo zaradi gospodinjstva

vedno prikrajšane...

BRAT: (zanosno) Bila je luč. Bleščalo je in bliskalo,

ko se je gospod Kraljevič, direktor

nad direktorji, pojavil v zraku glavne

dvorane rekreacijsko nakupovalnega centra.

Lebdel je v žarki svetlobi in se kopal

v orgelski glasbi. Na jok mi je šlo. Vsi smo bili

ganjeni. Tudi mi, ki smo se drenjali

pri vhodu in nas specialci,

s kovinskimi ščiti pred sabo

in z zatemnjenimi šlemi na glavah,

niso hoteli pustiti zraven.

MAMA: Veličastno!

BRAT: Potem smo ploskali, ko so ga

počasi spuščali na govorniški oder

in tisoč lepotic, oblečenih v frfotajoče belo,

je zaplesalo okrog odra, on pa je

spregovoril, da je grmelo in zadonelo:

Vse to sem zgradil za vas, dragi moji!

Spontano smo zaploskali, roke so mi šle

kar samodejno skupaj. Potem je nadaljeval:

Človek je šele takrat človek, ko kupuje.

In jaz vam omogočam, da ste ljudje!

Poglej, mama, spet so mi solze
privrele. Pa nisem jokal vse od takrat,
ko smo mislili, da je Stara mama umrla.

MAMA: Tudi mene je ganilo, sine.

OČE: In meni se je tudi, tam v travi,
s kolenom v dreku, orosilo oko.

MARKO KRALJEVIČ: Spustite me! Prosim!

Oče vam bo hvaležen. Dobili boste
permanenten popust na oddelku
za prehrano in čistilna sredstva.

OČE: Mi hočemo več!

MARKO KRALJEVIČ: Prav. Tudi na oddelku z zelenjavo.

Fitnes center imam jaz v rokah, letno karto
vam sponzoriram. Vsem! Tudi Stari mami.
Samo spustite me! Nikomur ne bom povedal...

OČE: No, saj ravno to je problem...

MARKO KRALJEVIČ: Mi ne verjamete?

MAMA: (resno) Trgovec ste. Zakaj vam ne bi verjeli, ampak...

MARKO KRALJEVIČ: Garantiram vam! Lahko vam
nudim certifikat, da res mislim resno...

BRAT: Trgovci vedno nekaj certificirate.

MARKO KRALJEVIČ: Tokrat ne bom nič računal.

Tokrat bo vse gratis. Apeliram na vas!

OČE: Ne. Ne, ne... Mi hočemo več.

To moramo izpeljati do konca.

MAMA: Stara sem že. Nimam več časa.

OČE: Če ne boš zdaj, kdaj boš?

Če boš kdaj, ne boš zdaj.

Če boš zdaj, ne boš kdaj drugič.

Pripravljen biti, to je vse.

BRAT: (resno) Se strinjam.

MARKO KRALJEVIČ: Kaj boste torej?

OČE: Trgovali s trgovcem.

MARKO KRALJEVIČ: Za kakšno ceno?

BRAT: (smrtno resno) Za ceno življenja.

Zaslišimo ropot zgoraj pri vratih. Prerivanje. Kričanje.

Vrata se odprejo. V prostor *padejo* Mlajši brat, Ljubica in Alenčica.

Alenčica je zelo lepa in zelo prestrašena.

ALENČICA: Pustite me! Nočem...

Alenčica zagleda Marka Kraljeviča.

ALENČICA: Marko!

Plane k njemu.

MARKO KRALJEVIČ: Alenčica!

MLAJŠI BRAT: Zelo se ji je mudilo od doma.

BRAT: Kako veš?

MLAJŠI BRAT: Nima hlačk.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

OČE: Kdo je to?

MLAJŠI BRAT: V avtomobilu sva jo našla.

LJUBICA: Na zadnjem sedežu.

MLAJŠI BRAT: Spala je.

LJUBICA: Ni spala. Poznam kuzlo! Delala se je,

prasica, da je spala. Poznam takšne!

Ko sta vidva odpeljala Marka Kraljeviča,

se je potuhnila, pa sva jo midva odkrila.

MLAJŠI BRAT: Imela je tako zaspane oči.

LJUBICA: Ne zaspane, hudobne, zvite, zahrbtne.

Ljubica brcne Alenčico.

MARKO KRALJEVIČ: Pustite jo! Ona nima nič pri tem.

OČE: Pri čem, če smem vprašati?

MARKO KRALJEVIČ: Pri moji ugrabitvi.

OČE: Zdaj ima. Zveži jo!

Brat potegne iz žepa širok samolepilni trak...

MARKO KRALJEVIČ: Alenčica, ugrabili so naju.

Delila sva si dobro, zadaj si bova delila še zlo.

ALENČICA: Kako *delila*? Zakaj *delila*?

MARKO KRALJEVIČ: Moja Alenčica si.

Brat začne z lepilnim trakom vezati Alenčici roke na hrbtu.

ALENČICA: Kaj za boga milega počnete?

BRAT: Vežem ti ročice na hrbét.

ALENČICA: Ampak... Jaz res nimam nič z njim.

Pustila sem ga. Dosti sem ga imela.

In danes sem ga zapustila.

MARKO KRALJEVIČ: Alenčica!

ALENČICA: Kaj me tako neumno gledaš,

kot da sem ti domačo žival ubila.

MARKO KRALJEVIČ: V avtomobilu sva se dobila,

takoj po otvoritvi, nič ni kazalo, da bi me...

ALENČICA: Hotela sem ti povedati, da je konec,

da sem te sita, tebe in tvojih trgovinskih centrov.

MARKO KRALJEVIČ: Čestitala si mi. Objela si me.

ALENČICA: Zbirala sem pogum.

MARKO KRALJEVIČ: Porinila si mi jezik v usta...

ALENČICA: Da bi nehal čvekat o fitnes centru,

o hostesah, hladilnem sistemu

tvojega ferarija, o prilivu in odlivu,

o procentih, o marži, o novem zemljišču,

o golfišču in avtomatičnem kegljišču...

MARKO KRALJEVIČ: Pofukal sem te.

ALENČICA: Kot bi mi operiral slepič.

MARKO KRALJEVIČ: Tako zelo sem bil dober,

da si utrujena zaspala na zadnjem sedežu.

ALENČICA: Samo tako si nehal rinit vame.

MARKO KRALJEVIČ: Vedno si zaspala.

ALENČICA: Ker nisi nikoli pravočasno končal.

MAMA: Zdaj pa nehajta!

BRAT: Oče, zvezal sem jo.

OČE: Tako je prav.

ALENČICA: Jaz nimam nič z njim. Spustite me!

Sploh ga ne maram. Sovražim ga!

LJUBICA: Pretvarja se! Poznam jaz takšne packe!

Življenje si hoče rešiti. Hotnica!

ALENČICA: Jaz sem na vaši strani. Če ga ne bi

vi ugrabili, bi ga jaz. Ugrabila in vrgla v smeti.

LJUBICA: Sem vam rekla.

MARKO KRALJEVIČ: Alenčica, v šoku si,

pa neumnosti čvekaš. Jaz sem vendar

tvoj Kraljevič Marko. Najbogatejši sin

daleč naokoli. Da ti ne bo nekoč žal.

ALENČICA: Pustite me! Tudi jaz sem vaša.

Ko so podrli našo hišo in tam začeli

graditi *šoping siti*, sem se skrivala

med gradbenimi stroji na gradbišču.

MARKO KRALJEVIČ: Rešil sem te.

ALENČICA: Rešil si me pred gradbenimi delavci,

zato, da si me lahko

namesto njih zlorabljal naprej.

MARKO KRALJEVIČ: Rekla si, da sem edini,

da sem najboljši, da me ljubiš...

LJUBICA: Prasica je hotela samo preživeti,
tako kot zdaj. Mama, dovolite mi,
da jo jaz prva ubijem.

ALENČICA: Kaaaj?

MAMA: (odločno) Nikogar ne bomo ubijali!

BRAT: Vsaj za zdaj še ne.

OČE: Dajmo končat zadevo. Zdaj imamo oba.

Mislili smo sicer samo na enega...

MLAJŠI BRAT: Ha, ha! Tako kot pri super akcijah.

Kupiš enega, dobiš dva. Ha ha.

OČE: Zresnimo se! Začnimo z delom.

Ljubica, pero v roke in piši.

Ljubica potegne iz žepa zmečkano papirnato vrečko in pljune v konico malega svinčnika.

LJUBICA: Sem že pripravljena, oče.

Oče se odkašlja. Vsi se zazrejo vanj.

OČE: ... Imamo Marka Kraljeviča, vašega sina, in njegovo Alenčico. Pripravljene smo na vse...

MAMA: To si dobro povedal!

OČE: Zahtevamo...

BRAT: Tako je!

OČE: ... Zahtevamo...

Oče pogleda vse prisotne...

OČE: Kaj zahtevamo?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MLAJŠI BRAT: Denar.

LJUBICA: Ogromno denarja.

BRAT: Milijardo.

MLAJŠI BRAT: Milijonov.

LJUBICA: (zapiše) Milijardo milijonov!

MAMA: Bodimo skromni. Ni vse denar.

So tudi druge vrednote.

LJUBICA: Potem pa naj do tal požgejo

vse trgovinske centre! Čisto vse!

OČE: Dobra ideja.

MAMA: Mi je všeč.

LJUBICA: (fanatično) Do črne zemlje naj jih požgejo

in potem naj posadijo travnike in na travnikih

zgradijo otroška igrišča, peskovnike, tobogane,

previjalne mizice za dojenčke, vmes pa naj

vijugajo steze posute z belim peskom in ptice

naj naselijo, vseh vrst ptic, jate lastovic,

kakaduje iz tropskih dežel, slavce in ščinkavce,

na sredi pa naj postavijo glasbeno uto in notri

naj glasbeniki igrajo Malo nočno muziko ves dan.

BRAT: Patetična si.

MLAJŠI BRAT: In popolnoma ne praktična.

Kaj bomo mi imeli od tega, te vprašam?

BRAT: Tudi, če bodo spet zgradili parke,

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

bodo, brez skrbi, pobirali vstopnino.

In nemudoma postavili kioske za popkorn,
za hot doge in gazirane pijače vseh vrst.

MLAJŠI BRAT: In ti boš s svojim dojenčkom

spet ostala zunaj. Ne, jaz sem za milijardo!

BRAT: Za milijardo milijonov!

OČE: Prav. Napišimo milijardo milijonov.

Pa naj bo, kar pač bo. Samo, da bo konec.

MARKO KRALJEVIČ: Nori ste. Nori!

ALENČICA: Kaj pa, če vam direktor in oče Kraljevič
ne bo dal milijardo milijonov?

MAMA: Za sina bo dal. Jaz bi dala.

MARKO KRALJEVIČ: Noben sin ni toliko vreden.

BRAT: Ni prav, da imaš tako slabo mnenje o sebi.

O sebi moramo imeti dobro mnenje. Sicer
smo nič. Manj od živali. Manj od kamnov.

ALENČICA: (previdno) Kaj boste naredili z nama,
če ne boste dobili odkupnine?

LJUBICA: (fanatično, kot se za nosečnico spodobi)

Marka Kraljeviča bomo razkosali,
Alenčico pa živo zažgali in njen
pepel raztresli po avtocesti.

MAMA: No, no! Ljubica! Ne ženi se tako.

Misli na otroka! Sem prebrala, da nasilje

slabo deluje na mlečne žleze.

OČE: Torej, Ljubica, piši: *Za njuna življenja zahtevamo milijardo milijonov denarja.*

BRAT: V majhnih in srednjih bankovcih.

OČE: Zakaj pa to?

BRAT: Nekje sem bral, da mora biti tako.

OČE: Prav. *Milijardo milijonov denarja v majhnih in srednjih bankovcih, sicer ju bomo kaj...*

Oče pogleda vse prisotne...

LJUBICA: Razkosali in zažgali...

MAMA: No, no!

BRAT: Lahko pustimo odprto. Pa naj si mislijo.

MAMA: Tako je. Naj domišljija naredi svoje.

Sine, zelo sem ponosna nate.

OČE: Prav. Pa napišimo... sicer se bo Kraljeviču Marku in njegovi Alenčici zelo slabo godilo.

Oče pogleda vse prisotne...

OČE: No, kaj mislite?

MAMA: Odlično je, očka! Takoj se vidi, da imaš klasično izobrazbo.

BRAT: Mislim, da bodo takoj plačali.

MLAJŠI BRAT: Mogoče smo zahtevali premalo.

LJUBICA: Še vedno ju lahko razkosamo in zažgemo.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

OČE: Kaj pa pravita naša dva ugrabljenca?

Oče se skloni k Marku Kraljeviču in Alenčici.

OČE: No, je dobro napisano? Se vama zdi,
da bi moral, kot človek s klasično
izobrazbo, vplesti malo več tujk?

MARKO KRALJEVIČ: Nihče ne bo verjel.

OČE: Kako?

MARKO KRALJEVIČ: Milijardo milijonov! To je noro!

ALENČICA: Ne poznate starega Kraljeviča.

Niti milijona ne bo pljunil.

MARKO KRALJEVIČ: Mislili bodo, da se delate norca.

Nihče nima toliko denarja. To ni resno!

OČE: (resno) Za nas je resno.

MARKO KRALJEVIČ: Ne bodo vam verjeli.

MAMA: Mogoče ima prav.

LJUBICA: Kaj, ko bi vseeno zahtevali,

da požgejo vse do tal, do črne zemlje...

MARKO KRALJEVIČ: Zahtevajte normalni znesek.

MAMA: Saj ne gre samo za denar...

MARKO KRALJEVIČ: Za kaj pa potem gre?

Brat razburjeno zagradi Marka Kraljeviča za ovratnik in ga strese kot vrečo peska.

BRAT: Tiho! Mi smo ugrabitelji, ti pa si... (išče) ti pa si...

MLAJŠI BRAT: ... ugrabljenec.

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BRAT: Ti pa si ugrabljenec...

LJUBICA: In to je tvoja kuzla... Tudi ugrabljena!

ALENČICA: Jaz nimam nič z njim. Sem vam povedala.

BRAT: Ni v navadi, da bi ugrabljenec učil ugrabitelje.

OČE: Res je. Nikoli nisem bral o tem.

BRAT: Naredili bomo tako, kot bomo hoteli.

MI postavljamo pogoje. Končno je svet
v naših rokah. Ničesar nimamo izgubiti,
lahko pa dobimo vse. Torej: vse!

MLAJŠI BRAT: Vse!

LJUBICA: Vse!

OČE: Čeprav je res, kar pravi. Ne bojo nam verjeli.

MLAJŠI BRAT: Pa naredimo tako, da nam bodo
še kako verjeli. Bodimo nasilni!

MAMA: Tega nimamo v družini.

MLAJŠI BRAT: Ne gre za to, kakšni smo v resnici,
gre za to ali nam bodo verjeli ali ne. Igra!
Posel. Biznis. Zato predlagam, da posilimo
Alenčico. Posilstvo vedno vžge. Posilstvo je
strategija. Vedeli bodo, da mislimo resno.

Vsi molčijo.

MAMA: Jaz ne bom gledala.

LJUBICA: Jaz pa z veseljem.

Alenčica, kljub temu, da ima roke zvezane, brcne Marka Kraljeviča.

ALENČICA: Vidiš, prasec, v kaj si me zvlekel.

Tebe so ugrabili, posilili bodo pa mene!

Mama si koščke časopisnega papirja zatlači v ušesa, z rokama pa si zatisne oči.

MAMA: Nič ne slišim. Nič ne vidim.

OČE: Pa dajmo! Samo, da bo prepričljivo.

Kdo se bo žrtvoval in storil to?

BRAT: Jaz bi, pa se slabo počutim.

MLAJŠI BRAT: Prav. Bom jaz.

BRAT: Vem, da ti ne bo težko.

LJUBICA: Nikar ne bodi preveč nežen. Saj ni noseča!

Mlajši brat spusti hlače do kolen in poklekne k Alenčici. Alenčica se uleže na hrbet in razširi noge.

Tišina. Vsi čakajo. Vsi gledajo.

MLAJŠI BRAT: (čez čas) Nekaj ni prav.

BRAT: Kaj ti ni prav?

MLAJŠI BRAT: Upirati bi se morala.

LJUBICA: Kuzla frdamana, upiraj se!

ALENČICA: Saj nisem nora! Da mi bo obleko strgal.

Mama še vedno z rokama na očeh.

MAMA: Ste že?

MLAJŠI BRAT: Tako ne morem. Nimam motivacije.

BRAT: (privoščljivo) Se ti ne dvigne?

OČE: (ogorčeno) Sin, ženske so tu!

BRAT: Mogoče nas je pa preveč okoli,
     pa rabi malo intimnosti. Ane Ljubica,
     da nima teh problemov, kadar sta sama?

LJUBICA: (zajoka) Opravičila sem se.

MLAJŠI BRAT: Res je, brat, tvoja Ljubica me motivira...

BRAT: (jezno) Da ti roke ne izpulim in v kraj vržem.

OČE: Kaj govorita? Nič ne razumem.

MAMA (z rokama na očeh) Ste že?

Alenčica še vedno na hrbtu.

ALENČICA: No, bo kaj?!

Mlajši brat vstane. Še vedno ima hlače spuščene na gležnjih.

MLAJŠI BRAT: Ne morem. Dol mi je padlo.

Nima smisla, če se ne upira. V upiranju
 je smisel. Brutalno posilstvo bi jih
 prepričalo, da mislimo resno. Takšen
 psihološki učinek bi to bil. Tako pa nič.

MAMA: Lahko zdaj že pogledam?

MARKO KRALJEVIČ: Tudi, če bi se upirala, jih ne bi prepričalo.

OČE: Zakaj pa ne?

MARKO KRALJEVIČ: Kako pa naj bi vedeli, da ste jo res.

OČE: Napisali bi v pismu: *ker mislimo resno,*
     smo posilili Alenčico Kraljeviča Marka.

MARKO KRALJEVIČ: To je isto kot legenda. Napisano,
     pa brez materialnih, fizičnih dokazov. Kdo pa še

verjame tistemu, kar je napisano. Pravljica!

Vsi se zamislijo.

OČE: Prav ima.

BRAT: Rabimo nekaj, kar jih bo materialno prepričalo.

MLAJŠI BRAT: Potem lahko spet oblečem hlače?

MAMA: Pogledala bom.

Mlajši brat si spet obleče hlače, Mama odpre oči.

MAMA: Že končano? To je bilo pa hitro.

MARKO KRALJEVIČ: (Alenčici) Lahko daš spet noge skupaj.

Alenčica spet sede.

ALENČICA (Marku) Si videl, prasec, kaj vse sem pripravljena narediti zate.

OČE: No, kaj bomo?

BRAT: Vedeti morajo, da smo nevarni

in da mislimo... (išče) in da mislimo...

MLAJŠI BRAT: ...resno.

BRAT: In da mislimo resno.

MLAJŠI BRAT: Poskusimo samo s pismom.

Ga bom odnesel k poslovni stolpnici in ga

pustil pred vhodom. Končno je Marko le

sin starega Kraljeviča. (Ljubici) Daj mi pismo!

Ljubica mu podaja zmečkano papirnato vrečko, na katero je pisala sporočilo... Zadrži jo v rokah, ker se je nekaj spomnila...

LJUBICA: Že vem!

BRAT: Kaj?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

LJUBICA: Vrečka! Vrečka za sadje, za zelenjavo..

OČE: Bolje bi bilo, da bi imeli pravo pismo, vem.

Ampak, kje naj v teh časih dobim pismo?!

MAMA: Ja, naš pra pra nono, vojak v punskih vojnah,

je imel na svojih pismih vtisnjen družinski

grb, v treh barvah. Črna, zlata in rdeča!

LJUBICA: Vrečke so zato, da damo nekaj not.

BRAT: Bravo!

LJUBICA: V vrečki jim moramo nekaj poslati,

da bodo vedeli, da res mislimo resno.

Trenutek tišine.

OČE: Kaj?

LJUBICA: Kakšen del Marka Kraljeviča.

MARKO KRALJEVIČ: Prosim?

ALENČICA: Zdaj si pa najebal, Mare!

BRAT: Kakšen krvavi del...

MLAJŠI BRAT: Dobra ideja!

MARKO KRALJEVIČ: Počakajte!

Ljubici se zasvetijo oči.

LJUBICA: Dajmo mu nekaj odrezat.

MARKO KRALJEVIČ: (se panično brani)

Nima smisla, vam rečem,

sploh ne boste mogli dobro zagrabit.

Tako majhno je. Tako nepomembno.

LJUBICA: To lahko potrdim. Iz prve roke.

OČE: Kaj bi mu pa odrezali?

BRAT: Nekaj simboličnega.

MLAJŠI BRAT: Nekaj s čimer šteje denar.

To takšni najbolj pogrešajo.

BRAT: Prste! Bravo! Tega si jaz ne bi domislil.

OČE: Predlagam prst. En sam prst. Za zdaj.

ALENČICA: Mare, spet imaš srečo!

BRAT: Tako je. Odrežimo mu prst in jim ga pošljimo.

MLAJŠI BRAT: Prstanec s prstanom.

Videl sem, da ima dragocen pečatni prstan.

BRAT: A ne bi raje palec ali kazalec.

Z njima šteje dobiček. Če trgovcu
odrežeš palec in kazalec,
ga zadeneš v živo.

MLAJŠI BRAT: Za začetek mu odrežimo

raje prstanec s prstanom.

MARKO KRALJEVIČ: Očetovo darilo.

MLAJŠI BRAT: Oče ga bo takoj prepoznal.

BRAT: Prav. Pa naredimo tako. Za začetek.

MAMA: Jaz ne bom gledala.

Si spet v ušesa zatlači časopis in si z rokama pokrije oči.

LJUBICA: Jaz pa bom. Še nikoli nisem videla amputacije!

ALENČICA: Mare, lahko gledam, če ti bo lažje.

MARKO KRALJEVIČ: (zakriči) Na pomoč! Na pomoč!!

OČE: Kdo bo?

BRAT: To bom pa kar jaz.

MLAJŠI BRAT: V pomoč ti bom.

Brata zagrabita Marka Kraljeviča, mu odvežeta roki, ga vržeta na trebuh, mu iztegneta levo roko, Mlajši brat mu poklekne na hrbet in ga zagrabi... Oče iz žepa potegne nožič...

OČE: Od dedka je. Malo je skrhan.

BRAT: Brez skrbi, bom močno zarezal, močno pritisnil.

MARKO KRALJEVIČ: (kriči) Na pomoč!

ALENČICA: Drži se Mare! En dva tri, pa bo!

Pravzaprav: ga ne bo več.

Brat odpre žepni pipec in poklekne ob Kraljevičevi iztegnjeni roki. Ljubica odpre vrečko in jo nastavi...

BRAT: Ne se sekirat, prstanca na levi roki sploh ne rabiš.

In mu z eno energično gesto odreže prstanec.

Marko Kraljevič zatuli... Potem je tišina.

Brat Markov prstanec vrže v vrečko, ki jo Ljubica takoj zapre... Potem

Brat vstane in obriše rezilo v hlačnico, nožič zapre in ga vrne očetu.

BRAT: Še vedno je dovolj oster.

OČE: Upam, da se ni zdaj skrhal.

MAMA: Lahko zdaj že pogledam?

Tudi Mlajši brat vstane. Marko obleži na trebuhu. Tiho stoka. Mlajši brat mu spet zveže roke na hrbtu, okrvavljen štrcelj pa ovije s časopisnim papirjem, ki je pač pri roki.

LJUBICA: Mislim, da bodo zdaj verjeli,

da zares obstajamo.

BRAT: Jaz *bi* verjel, če bi bil na njihovem mestu.

MLAJŠI BRAT: Bom takoj nesel vrečko do poslovne stolpnice.

LJUBICA: Te pospremim.

BRAT: Z vama grem.

OČE: Počakajta. Moram na zrak. Mama se vedno jezi,

če spuščam sape vsepovsod po stanovanju.

In kadar sem razburjen, jih vedno spuščam.

MAMA: Odprla bom oči.

Mama odpre oči.

MAMA: No, saj ni bilo tako hudo! Kot pri zobozdravniku...

Malo potrpiš, pa je. Čez pol ure že pozabiš, da je bolelo.

OČE: Mati, greš z nami?

MAMA: Grem. Prav želim si malo sprehoda ob avtocesti.

Medtem ko avtomobili drvijo mimo, se lahko

mirno zamisliš nad minljivostjo življenja.

Vsi se odpravijo proti izhodu.

OČE: Stara mama, saj boste vi pazili nanju?

Stara mama se ne zgane.

BRAT: Stara mama! Tako, kot smo se zmenili...

Pazite, da ne bosta ušla.

Onadva sta naša bodočnost!

Tišina.

Stara mama se ne zgane. Ne odgovori.

OČE: Misliš, da je mrtva?

MAMA: Ah, kje pa! Stara mama ne bo nikoli umrla.

Ljubica pomiga z vrečko.

LJUBICA: Gremo.?

Odidejo.

Marko Kraljevič se počasi in s stokanjem dvigne. Obsedi. Alenčica sedi z zvezanimi rokami in sklonjeno glavo...

Tišina nekaj časa. Samo ranjeno Kraljevičevo dihanje.

Potem se v kotu zgane Stara mama. Dvigne se in vstane s svojega ležišča. Potem seže pod kup cunj, na katerih je ležala, in potegne na plan velik in bleščeč mesarski nož. Dvigne ga nad glavo in se od zadaj počasi približuje Marku Kraljeviču in Alenčici. Alenčica jo zagleda: starko z dvignjenim nožem nad njima. Alenčica zakriči... Tudi Marko se ozre...

Stara mama se skloni in z nožem, z enim nonšalantnim rezom osvobodi zvezane roke Marka Kraljeviča. Potem gre do Alenčice in osvobodi še njo. Marko in Alenčica hitro vstaneta. Gledata jo. Potem Stara mama zamahne z rokama proti izhodnim vratom.

STARA MAMA: Šššššc! Šššššc!

Stara mama ju odganja, kot bi odganjala kokoši iz dvorišča.

Marko Kraljevič in Alenčica se počasi umikata...

Spogledata se. Ne moreta verjeti.

Potem se odpreta vrata in zbežita.

Stara mama se vrne k svojemu ležišču.

Nož spravi med stare cunje in leže.

Obrne se k steni in obmiruje.

Zatemnitev.

Tretja slika

Isto prizorišče.

Stara mama leži na svojem ležišču. Z obrazom obrnjena v steno.

Mama sedi sredi prostora na starem izdelanem kovčku. Brat v škatlo za čevlje zloga različno drobne stvari. Mlajši brat s culo v roki nervozno hodi ob steni gor in dol. Ljubica je oblečena v plašč, v roki ima izdelano torbo. Zamišljena je. Gleda svoj kipeči trebuh in ga boža.

Očitno se vsi nekam odpravljajo. Oziroma čakajo, da se bodo *nekam* odpravili...

MAMA: Upam, da nisem česa pozabila.

BRAT: Ne morem se odločiti...

Naj odnesem s sabo zbirko
cigaretnih škatlic?

MLAJŠI BRAT: Mislim, da lahko.

Čeprav pravijo, da ti vzamejo vse.

MAMA: Slišala sem, da ne smeš

imeti ostrih predmetov,
nožev, vilic, škarjic, pilic...

Take reči ti zaplenijo že na vhodu.

MLAJŠI BRAT: Odvisno, na katerem oddelku si.

Nekateri so zelo liberalni,
nekje te pa slečejo do nagega
in ti pogledajo v ritno luknjo.

MAMA: No, no! Kako pa govoriš. Ženske smo tu.

MLAJŠI BRAT: Zato bom jaz s sabo vzel

samo tiste reči, za katere mi ne bo žal,
 če mi jih vzamejo. Medvedka brez glave,
 saj veš, mama, ki si mi ga podarila
 za polnoletnost. Pa tri frnikule in kamen
 v obliki srca. Z njim mi je moja prva
 ljubezen razbila glavo. To je moj
 romantični spomin. Pa mi ne bo
 prav nič žal, če mi ga zaplenijo.

Brat preneha z zlaganjem reči v svojo škatlo. Zamisli se...

BRAT: Meni pa je važno samo to, da bom na toplem,
 da mi ne bo treba na sprehod, če bo deževalo,
 da bom lahko pokadil čik od začetka do konca,
 da bom legel v svežo posteljo vsak dan ob isti uri,
 da bom jedel z veliko žlico, poslušal sveže novice,
 da bom lahko zaprl oči in mislil samo na sanje,
 na dobre sanje o svetlih prostorih, o suhih sobanah,
 da bom lahko pogledal svojo rane in v njih
 ne bo črvov dvoma in obupa, da bom imel zrcalo na steni
 in v njem videl svoj obraz, vsako jutro, vsak večer,
 da bom lahko miren, podoben drugim,
 podoben sebi, podoben človeku.

Trenutek tišine.

Brat nadaljuje z zlaganjem svojih stvari v škatlo.

MAMA: Vse bo še dobro. Boste videli.

Še malo pa bodo prišli. Pa bodo tu.

In vsega bo konec. In bo nov začetek.

Tako sem vznemirjena. Kot takrat,

ko sem vaju rodila. Zdelo se mi je,

da se v meni odpirajo vrata. Na stežaj,

za velik prihod v veliko življenje.

Bolelo me je. Hotelo me je raztrgati,

ko sta lezla ven. Pa sem vseeno bila

sladko vznemirjena. Bolečina pomešana

z skrivnostjo. Z neznanim. Tako kot zdaj.

Zaslišimo ropot zgoraj na stopnicah.

MLAJŠI BRAT: Prišli so.

BRAT: Poslovimo se.

MAMA: Ne bom rekla *nasvidenje*.

BRAT: Zbogom, mama.

Vrata se odprejo. Vstopi Oče.

OČE: (vznemirjen) Vsepovsod. Blizu so.

MLAJŠI BRAT: Hvala bogu.

OČE: Vsak hip bojo tu.

BRAT: So te videli?

OČE: Gotovo. Nastavil sem se jim.

Prvič so peljali mimo mene,

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

pa sem tekel čez parkirišče
in jih dohitel na križišču.

MLAJŠI BRAT: In?

OČE: Skočil sem pred avto. Lahko bi me zbili.

Pa mi je bilo vseeno. Zlomljena stegnenica
je prava malenkost. Ustavili so. Zadnji hip.
Odbijač se je narahlo dotaknil mojega kolena.

MLAJŠI BRAT: Pa so te videli?

OČE: Stal sem pred avtomobilom in se nisem ganil.

Gledal sem jih naravnost v oči. Bili so štirje.
Fiksiral sem jih s pogledom. Potem sem se
obrnil in počasi šel nazaj čez parkirišče.

MAMA: So ti sledili?

OČE: Nisem se ozrl.

BRAT: Moral bi se. Moral bi bežati,
Potem bi gotovo šli za tabo.

OČE: Slišal sem, da so za mojim hrbtom
vključili sirene. Utripajoča modra luč
je odsevala na mokrem asfaltu
pod mojimi nogami.

MAMA: So šli za tabo ali niso šli?

OČE: Odpeljali so naprej.

BRAT: Mogoče so šli iskat okrepitev.

MLAJŠI BRAT: Zakaj?

BRAT: Zaradi prsta.

MAMA: Mogoče so se bali?

OČE: (užaljen) Koga? Mene? Intelektualca?

Klasičnega maturanta in humanista? Dajte no!

BRAT: Že vidim! Niso te vzeli resno.

OČE: Nisem vrgel puške v koruzo... Še enkrat

sem jih počakal. Tokrat pred novim

trgovinsko rekreativnim centrom. Bili so tam.

BRAT: Isti?

OČE: Drugi. Dva avtomobila. Šel sem do vodnih vrat

v trgovinski center, malo počakal, toliko,

da so me opazili, potem pa sem se obrnil

in tekel v našo smer. Hotel sem, da bi izgledalo,

kot da sem nekaj ukradel. Prepričan sem bil,

da bodo šli za mano. *Hej, gospod, počakajte!*

In so šli. Sledili so mi! Slišal sem korake!

MAMA: (navdušeno) Potem bodo kmalu tu!

OČE: Gotovo. Zunaj sem slišal sirene. Z vseh strani.

Počasi zategujejo obroč. Obkolili nas bodo in vstopili..

MLAJŠI BRAT: Končno so nas vzeli resno!

BRAT: Če bi to vedel, bi že pred leti odrezal prst.

MAMA: Koliko časa še imamo?

OČE: Toliko, da se poslovimo.

Oče gre k Mami in jo objame.

OČE: Mama, hvala ti, bili smo krasna družina.

MAMA: Bil si najboljši oče.

OČE: Najbrž se ne bova več videla.

MAMA: Ne. Ženske imamo svoj oddelek.

OČE: Pa saj je bilo lepo, ane?

MAMA: Zelo lepo nam je bilo tu. (se spomni)

    Joj, a ste spustili Jolando?

BRAT: Takoj bom.

**Brat se napoti k majhnim železnim vratom in izgine v notranjosti
sosednjega prostora.**

MAMA: Jolande ne bomo več potrebovali.

    Naj živi, revica! Imela je srečo.

    Čez teden dni bo državni praznik.

    Tega gotovo ne bi preživela.

OČE: Prepričan sem, da nam bodo za praznik

    dali pravo makaronovo meso.

MLAJŠI BRAT: Pravijo, da za praznik vedno

    postrežejo tudi s slaščicami.

MAMA: S piškoti v obliki državnega grba,

    posutimi z najfinejšim vanilijevim praškom.

    Pečejo jih pa na ženskem oddelku.

MLAJŠI BRAT: A vanilijev prašek še obstaja?

Iz soslednjega prostora slišimo značilno cviljenje. Slišimo Bratov glas:

Jolandica, Jolandica, na klobaso, ne se bat, nič ti ne bom naredil.

OČE: In po praznični večerji bo kulturni program.

MAMA: Mogoče se bova pa takrat spet videla!

Prijavila se bom v dramski krožek.

Ko sem bila mlada, sem recitirala.

Svoboda, sreča, sprava, k nam nazaj

se vrnejo... Prav gotovo bomo nastopali tudi

na moškem oddelku. Videla se bova.

OČE: Ampak dotikati se pa ne bova smela.

MAMA: Mogoče. V kakšnem kotu. Naskrivaj.

Tako, kot takrat, ko sva bila mlada.

MLAJŠI BRAT: Jaz bom šel pa v kakšen tečaj.

Vedno sem si želel postati čistilec

v trgovinskem mestu. Ko se vse izprazni,

prideš in čistiš med prodajnimi policami.

MAMA: Mlad si. Nadarjen. Dovolili ti bodo.

Mogoče še ne takoj, po kakšnih

petih letih pa že mogoče

OČE: Komaj čakam, da pridejo!

MLAJŠI BRAT: (nestrpno) Kaj se obirajo!

Brat se vrne iz sosednjega prostora.

Jezno zaloputne vrata za sabo.

BRAT: Noče ven.

MAMA: Kdo?

BRAT: Jolanda noče ven. Rekel sem ji: *Jolandica*,

ne bomo te pojedli, svobodo ti ponujam!

Samo še bolj se je zavlekla v svoj kot.

MAMA: Trapasta žival.

MLAJŠI BRAT: Rajši bo crknila v kletki!

BRAT: Ne bo. Ubil sem jo.

OČE: Čisto prav si storil:

Kdor svobode noče,

zapora vreden ni.

Vsi obmolknejo.

Nekaj so slišali.

BRAT: Se mi zdi, da sem nekaj... (išče) Da sem nekaj...

MLAJŠI BRAT: ... slišal.

BRAT: Da sem nekaj slišal.

OČE: So že tu. Pripravite se.

Nobenega upiranja. Jasno?

BRAT: Poskušal se bom zadržati.

OČE: Zelo so izšolani. V hipu ti zlomijo roko.

Iztaknejo oko. Posnamejo kožo

na najbolj občutljivih delih.

MAMA: (se domisli) Roke gor.

OČE: Vsi roke gor. To je edini znak, ki ga poznajo.

Vsi dvignejo roke v zrak.

MAMA: Ljubica, ti tudi.

Ljubica odsotno pogleda Mamo, Očeta, Brata in Mlajšega brata, ki molijo roke v zrak.

MAMA: Če si noseča, to ni nobeno opravičilo.

BRAT: Kaj pa oni vejo, kaj je to nosečnost.

Tudi ljubica dvigne roke v zrak.

MAMA: Stara mama, ste slišali, roke gor.

Stara mama ne odgovori.

OČE: A je mrtva?

MLAJŠI BRAT: Ne premika se.

MAMA: Mama! Stara mama!! A ste mrtvi?

Stara mama se ne zgane.

BRAT: Mrtva je.

MAMA: Ni. Samo dela se.

OČE: Kaj bo z njo?

MAMA: Lepo se bo imela. Čaj ob petih,

sveže plenice vsak večer,

mogoče ji bodo dali celo očala

in slušni aparat...

OČE: Kaj pa, če jo pustijo tu.

MAMA: Ne bojo. Pričala bom v njeno škodo.

Rekla bom, da je bila ona najbolj zagrizena.

Stojijo z dvignjenimi rokami in čakajo.

Čez čas.

MLAJŠI BRAT: Kaj počnejo! Zakaj ne pridejo?

BRAT: Bojijo se nas.

OČE: Prav, da se. Končno smo krvoločni.

MAMA: Odrezali smo prst.

OČE: Prst mladega lastnika.

BRAT: To je hud zločin.

MAMA: Najhujši.

Čakajo z dvignjenimi rokami.

OČE: Ko bodo vdrli, moramo biti zbrani.

Nobenih odvečnih gibov.

MLAJŠI BRAT: Najbrž bojo najprej vrgli dimno bombo.

BRAT: Misliš?

MLAJŠI BRATI: To vedno naredijo.

OČE: Ne smemo se upirati. Ne smemo pa tudi

kar takoj priznati. Najprej bomo tajili,

potem se bomo zlomili in priznali.

MAMA: Ne bi rada, da nam oprostijo.

OČE: To bi bila katastrofa. Padle bi vse vrednote.

MAMA: Čeprav se je to že večkrat zgodilo.

BRAT: Vrednote padajo trikrat v stoletju.

MLAJŠI BRAT: A so v tem že padle?

OČE: Že. Nekajkrat. Ampak, to nič ne pomeni.

Vrednote so nepredvidljive. Živa in

večno se spreminjajoča tvorba.

Čakajo z rokami nad glavami.

BRAT: Dajmo noge narazen.

MLAJŠI BRAT: Zakaj pa to?

BRAT: Če daš noge narazen,
lažje naredijo telesno preiskavo.

OČE: Lahko bi se postavili ob zid.

Roke me bolijo. Rad bi se naslonil

MAMA: Preveč uslužni pa tudi ne smemo biti.

MLAJŠI BRAT: Že zaradi ponosa.

MAMA: Lahko bi jim postalo sumljivo,

ker se tako trudimo in bi nas
za kazen kljub vsemu pustili zunaj.

Ljubica spusti roke in se sesede.

Ostali še vedno držijo roke v zrak

LJUBICA: Ne morem več.

BRAT: Vztrajaj, Ljubica, vztrajaj!

MAMA: Zaradi otroka!

BRAT: Pomisli, kako mu bo lepo, skopala ga boš

v topli vodi, napudrala mu boš ritko,
dali ti bodo oblekice, roza, če bo punčka,
modre, če bo fantek, imel bo kapico,
več kopic, različnih barv, in če ne boš
imela mleka, boš dobila umetnega,
takšnega v prahu, obogatnega...

Ljubica si pokrije obraz in zajoka.

LJUBICA: Nikoli ne bo prišel ven. Noče.

MAMA: Bo, bo! Samo, da do sedaj
ni imel ustreznih pogojev.

Mlajši brat spusti roke. Ponori.

MLAJŠI BRAT: Dost mam! Kje so pičke materine
zgonjene! Jebem jim mater nezanesljivo!

MAMA: No, no! Sinko! Ženske smo tu.

MLAJŠI BRAT: Takole se delat norca iz ljudi!

Kurci zafukani! Nikomur ne moreš več verjet!

Jaz pa bi rad verjel! Jebemoboga, da bi rad.

Rad bi red. Pravo stvar! U pičkumaterinu!

Vzrok in posledico bi rad! Zločin in kazen!

Rad bi večerjo!! Hočem večerjo!!! Pripada mi!!!!

Mlajši brat se požene skozi vrata navzgor.

MAMA: (zakliče za njim) Sine moj, pazi!

OČE: (zakliče za njim) Če bodo streljali, glej,
da te ne bo zadelo v vitalne organe!

Vsi spustijo roke.

Utrujeni posedejo vsak na svojo culo, na svoj kovček.

Čez čas.

BRAT: Kaj pa, če Stara mama ni naredila prav?

MAMA: Stara mama vedno naredi tako, kot se zmenimo.

OČE: Nikoli še ni zatajila.

Molčijo. Čakajo.

BRAT: Zima bo huda.

MAMA: Pomlad še hujša.

OČE: Poletje bo neznosno.

BRAT: In jesen žalostna.

Molčijo. Čakajo.

BRAT: Če bi meni nekdo odrezal prst,

bi bil zelo zelo jezen.

OČE: In to prst, s katerim šteješ denar...

MAMA: Jaz ne bi nikoli odpustila.

Maščevala bi se. Zahtevala bi kazen.

Pa dobro veste, da sem miroljubna.

Molčijo. Čakajo.

BRAT: Ne morem verjeti, da jih ni.

OČE: Mogoče pa si nista zapomnila.

BRAT: Če bi meni nekdo odrezal prst,

še prej pa posilil Alenčico...

OČE: Ni bilo posilstva, samo poskus...

BRAT: Psihične bolečine, ponižanje,

strah... Tudi, če je ni posilil defacto,

je bolečina ista. Vredna hude kazni.

MAMA: (z razmislekom) Mogoče pa je vsega kriva

čisto preprosta človeška pozabljivost.

OČE: Oprosti mama, s tem se pa žal ne morem strinjati.

Vedno, kadar pogleda odrezani prst, se spomni.

MAMA: Ne mislim na to pozabljivost,
mislim na raztresenost. Ljudje pozabljajo
obraze, vonjave, zamenjujejo ulice,
pozabljajo dežnike, očetje sinove,
žene može, ljubimci ljubimke,
včasih presolimo juho, pozabimo
plačati davke... Ljudje pozabljajo,
nimajo orientacije v prostoru,
ne znajo brati zemljevidov, napovedovati
prihodnosti... še posebej, če so v šoku...

OČE: Misliš, da sta pozabila, kje smo.

MAMA: Mogoče je.

BRAT: (razburjen) Nemogoče je! Bili smo skriti
za kontejnerji, ko jih je Stara mama spustila
in sta pribežala ven. Marko Kraljevič
se je oziral na vse strani, tudi Alenčica
se je. Nemogoče je, da bi pozabila,
kje sta bila ugrabljena in terorizirana...

MAMA: Ozirala sta se, ker sta se bala.

Strah ju je bilo, da ju bomo zunaj
zagrabili in ju spet odvedli na dno.
Kraljevič Marko se je oziral
na vse strani, samo zato,
ker je imel še devet prstov.

Bal se je za prste. Ni se oziral zato,
da bi si zapomni pot nazaj.

Bežala sta, da bi čimprej pozabila,
ne pa da bi si zapomnila.

BRAT: (razburjen) Nemogoče! Nemogoče!

OČE: Mama ima prav. Pozabila sta nas.

BRAT: Kaj pa oni? Gotovo so nas iskali.

S helikopterji, avtomobili, letali,
oklepniki, z izšolanimi psi.

Ne smemo pozabiti, da dobro vejo,
da, kdor odreže prst,
se ne bo ustavljal pri glavi.

OČE: Na tisoče nas je. Na milijone.

MAMA: Na milijardo milijonov!

OČE: Izgubili so nas v milijardi milijonov takšnih, kot smo mi.

MAMA: Nismo edini, zato nas je lahko pozabit.

Vrata se odprejo. Vrne se Mlajši vrat. Jezno zaloputne kovinska vrata za sabo. Vsi ga z upanjem pogledajo.

OČE: Kaj?

Mlajši brat brez besed stopi do svoje cule in strese njeno vsebino v kot.

BRAT: Kje so?

Mlajši brat sleče plašč in ga obesi na žebelj.

MLAJŠI BRAT: Ni jih.

MAMA: Pa si dobro pogledal?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MLAJŠI BRAT: Trikrat sem šel do avtoceste
in potem do trgovinskega mesta...

BRAT: In?

MLAJŠI BRAT: Kričal sem na ves glas...

MAMA: Kaj si kričal?

MLAJŠI BRAT: *Jaz sem kriv! Jaz sem kriv!*

OČE: Moral bi biti bolj določnejši.

MLAJŠI BRAT: Potem sem šel do vhoda

v rekreacijsko blagovni center,
na pročelju je bila velika slika
Kraljeviča Marka, imel je bel nasmeh,
dvignil sem roke in pokazal prste...

Mlajši brat dvigne roke in razširi prste na obeh rokah.

MLAJŠI BRAT: Vsakemu, ki je prišel mimo, sem govoril:

Jaz imam vseh deset prstov. Nekateri jih pa nimajo.

Šel sem do varnostnikov, celo do vratarja v poslovni
stolpnici, potem sem šel še naprej, v sam center,
šel sem na glavni trg, stal sem pod zastavo,
na parkirišču sem ustavljal avtomobile, trkal na vrata,
šel sem pred urade, pred ministrstva, in kričal na ves glas:

Jaz imam vseh deset prstov! Nekateri jih pa nimajo!

BRAT: In?

MLAJŠI BRAT: Nikogar ni zanimalo,
zakaj jih nekateri nimajo.

OČE: Saj pravim, premalo določno, preveč na simbolni ravni,
pre malo konkretno, preveč podobno poeziji...

MLAJŠI BRAT: Potem sem se prijavil.

MAMA: Pametno! Ponosna sem nate!

MLAJŠI BRAT: Priznal sem vse. Govoril sem kot dež.

Opisal natančno. Malo sem pretiraval. Hotel sem,
da bi bil zver, da bi verjeli, da smo zveri, prave živali.

Opisal sem jim kraj in čas in vse. Zatožil sem vas!

MAMA: Bravo!!

MLAJŠI BRAT: Izdal in lagal.

BRAT: In?

MLAJŠI BRAT: Rekli so *hvala*.

OČE: So šli s tabo?

BRAT: So naredili zapisnik?

MLAJŠI BRAT: Rekli so *hvala* in me pospremili ven.

Tišina.

Čez čas Brat stisne pesti, skoraj zakriči....

BRAT: Jaz sem tako... Jaz sem tako... (išče) Tako sem...

MLAJŠI BRAT: ... jezen?

BRAT: Tako sem *razočaran*.

Tišina

Mama se prva zgane.

MAMA: (mirno in zbrano) Kaj pa, če mora biti tako...

OČE: Kaj misliš, mami?

© Vinko Möderndorfer

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

MAMA: Nekdo na dnu, da je lahko nekdo zgoraj?

OČE: Ah, ne! Pretiravaš, mami! Življenje

v resnici sploh ni tako komplicirano.

Življenje je mavrica. Sama svetloba!

In v to so verjeli že stari Grki. Lahko

mi verjamete. Imam klasično izobrazbo!

Vsi začnejo z olajšanjem prazniti svoje kovčke in cule.

Potem spregovori Ljubica. Mirno, zbrano.

LJUBICA: Če bom rodila, mama, bom rodila kamen.

Če bom rodila, bom rodila mrtvo žival.

Ne bom rodila zvezd, ne vesolja, ne reke

in ne ptice. V meni se je zakrknilo, zlomilo

že pred tisočletji, mama. Zato ne bom rodila

živega bitja, ne bom rodila upanja, ne obupa.

Nič bo privekal iz mene. *Nič* kot kamen,

ki raste iz dneva v dan, da bi se na koncu

spremenil v kamnito nebo, v jeklene zvezde.

Če bom rodila, mama, bom rodila mrtvo sebe.

Vsi jo z nezaupanjem gledajo.

MAMA: (jo stvarno prekine)

Še prej pa pogrni mizo, ljubica.

Bilo je zelo lepo, ampak *mizica*

pogrni se, obstaja samo v pravljicah.

Ljubica začne postavljati prazne zaboje.

BRAT: Grem po Jolando.

Brat odide v sosednji prostor. Oče pobere časopis.

OČE: (bere) Družina razpada... pravi Pij četrti...

MAMA: Ah, pusti ga! On je znan pesimist!

MLAJŠI BRAT: Kaj ni že mrtev?

Oče preleti članek.

OČE: Nič ne piše.

Brat se vrne z Jolando. Ponosno jo drži za dolg rep.

BRAT: (zanosno) Kaj bomo pa zdaj?

Mama veselo ploskne z rokama.

MAMA : Jedli! Kaj pa drugega!

Zatemnitev.

KONEC